

Спеціалізованій вченій раді Д 64.707.03

**Національного університету
цивільного захисту України**

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу

Євдокимова Віктора Валерійовича на тему

«Державна політика у сфері правоохоронної діяльності»,

що подана до захисту на здобуття наукового ступеня

доктора наук з державного управління за спеціальністю

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки

та охорони громадського порядку

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасний етап розвитку суспільства відзначається усвідомленням неможливості функціонування та продовження життя на планеті Земля без визначення цілей та консолідації зусиль щодо їх реалізації. Такими ключовими універсальними напрямками розвитку країн стали Цілі сталого розвитку, ухвалені Самітом ООН, що передбачають синхронізацію дій в сфері соціології, економіки та екології на досягнення синергічного ефекту задля забезпечення якості життя людства. Одну з найважливіших позицій із 17 інших цілей займає ціль “Мир, справедливість та сильні інститути”, яка передбачає «сприяння розбудові миролюбного і суспільства задля сталого розвитку, забезпечення всім доступу до правосуддя і створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях».

Вітчизняна правоохоронна система вирізняється сукупністю своєрідних державно-управлінських та фінансово-економічних механізмів. Перебудова системи державного управління, з одного боку, та системи правоохоронної діяльності, з іншого боку, потребує кардинального перегляду підходів до формування державної політики у сфері правоохоронної діяльності з метою формування сучасного, життєздатного, дієвого та ефективного механізму останнього. Саме запровадження такого механізму дозволить підвищити рівень захищеності громадян України, що в свою чергу сприятиме реалізації визначених цілей та завдань щодо розбудови демократичного, стійкого до різних загроз та викликів, потужного суспільства. З огляду на вищевказане, тема дисертаційної роботи «Державна політика у сфері правоохоронної діяльності» Євдокимова Віктора Валерійовича є актуальною, а власне дослідження – вкрай необхідним та своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного університету “Житомирська політехніка” за темами: «Забезпечення економічної безпеки територіальних виробничих комплексів» (номер державної реєстрації 0120U103443); «Політика щодо біженців та внутрішньо переміщених осіб при загрозах національній безпеці та постконфліктному стані економіки» (номер державної реєстрації 0117U006473). У межах тем автором проведені дослідження, пов'язані з розробкою теоретичних, організаційних та методологічних положень державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій в дисертації та їх достовірність

Зміст дисертації Євдокимова В.В. дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є обґрунтованими, логічними та достовірними. Дослідження здійснене автором відповідно до поставленої мети, що полягає в обґрунтуванні теоретичних,

методологічних та організаційних положень щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Задля досягнення мети автор сформував та послідовно вирішив наступні завдання:

- визначити напрями розвитку вчення про функції держави та націй щодо встановлення змісту та форми прояву правоохоронної функції та її реалізації через правоохоронну діяльність;
- ідентифікувати напрями розвитку понятійно-категоріального апарату правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики;
- здійснити оцінку сучасного стану наукового знання про правоохоронну діяльність як об'єкту державної політики;
- визначити напрями трансформації мети та завдань державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- обґрунтувати властивості об'єктно-предметного поля та склад принципів державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- визначити напрями розвитку складових методології щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- оцінити симптоми проблеми державної політики в сфері правоохоронної діяльності шляхом аналітико-статистичної оцінки криміногенної ситуації в Україні;
- розвинути інформаційних механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- розробити багаторівневий освітній механізм формування та реалізації державної політики;
- розкрити зміст та визначити напрями розвитку інституційного забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- встановити властивості фінансового забезпечення як складової реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- визначити особливості сучасного стану фінансового забезпечення реалізації правоохоронної функції держави;

– розробити механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Опрацювання результатів виконаних завдань свідчить про те, що вони є вирішеними на високому теоретичному та практичному рівнях. Чітко їх сформулювавши, автор спрямував свій науковий пошук на нове висвітлення питань, що розглядаються в роботі. При цьому наводиться їх критична оцінка, висвітлюються недостатньо досліджені аспекти і пропонується власний варіант вирішення. Дисертаційна робота характеризується теоретичною та практичною цінністю, логічно побудована, розділи та підрозділи взаємопов'язані.

Ознайомлення зі змістом дисертації дає можливість зробити висновок, що поставлена мета досягнута, чому сприяв правильний вибір об'єкта дослідження, використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження (теоретичне узагальнення, наукова абстракція, аналогія, аналіз, синтез, індукція та дедукція, спостереження, порівняння, моделювання, групування, системний підхід, моделювання, логічне узагальнення, систематизація, бібліометричний аналіз, економічний аналіз, анкетування та застосування методичних прийомів зведення та групування даних), опрацювання великого обсягу бібліографічних джерел, фактичних даних, їх якісне опрацювання та критичний аналіз з відповідними висновками і пропозиціями, а також обговорення рекомендацій в дискусійному порядку на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Сформульовані в дисертації висновки і рекомендації є обґрунтованими, логічними та достовірними. Наукові і практичні результати, одержані В.В. Євдокимовим, є безсумнівно новими й актуальними.

Дисертація вирізняється змістовністю дослідження, в якому прослідковується логічна схема побудови і викладення матеріалу; ознайомлення з її змістом та структурою свідчить про комплексний підхід застосований та презентований автором в дисертаційній роботі. Кожен розділ дисертаційної роботи завершується висновками, де автором узагальнено та підсумовано отримані наукові результати дослідження. В загальних висновках представлено цінність проведеного дослідження для подальшого розвитку науки і практики за напрямом державної

політику сфері правоохоронної діяльності. Висновки та пропозиції, сформульовані за результатами дослідження, є логічними і в повній мірі відображають основні результати, що повністю корелюють з поставленою метою та сформульованими завданнями дисертаційної роботи. Достовірність результатів дослідження підтверджується документами про їх впровадження в діяльність органів виконавчої влади та закладу вищої освіти.

Оцінка наукової новизни дисертаційної роботи

До найбільш суттєвих наукових результатів, представлених у дисертації, які характеризуються науковою новизною, можна віднести:

— комплексний підхід щодо формування та реалізації державної політики в сфері, який передбачає 1) обґрунтування порядку залучення стейкхолдерів до формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності (взаємодія із органами місцевого самоврядування; взаємодія із органами державного управління; взаємодія із контролюючими органами; взаємодія із організаціями громадянського суспільства); 2) розроблення моделі взаємодії державних сфер політики в контексті реалізації правоохоронної функції; 3) обґрунтування змісту та форми реалізації освітнього, фінансового, правового, інституційного та інформаційного механізмів як складових методології державної політики;

— інформаційний механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що побудований на основі формування процесу внутрішньої та зовнішньої взаємодії суб'єктів державної політики. За кожним напрямом визначено методи взаємодії та встановлено їх місце у формуванні державно-управлінських рішень в розрізі внутрішньої та зовнішньої комунікації;

— теоретичні положення державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що ґрунтуються на розробці класифікаційної моделі функцій держави та визначення в ній місця правоохоронної функції (відноситься до основних, постійних, внутрішніх та зовнішніх видів функцій держави), яка з

одного боку виступає як самостійна функція держави, а з іншого забезпечує виконання інших функцій;

- вихідні положення державної політики в сфері правоохоронної діяльності в частині: 1) обґрунтування властивостей об'єктно-предметного поля правоохоронної діяльності та на цій основі визначення об'єкту та предмету державної політики; 2) формування структури та змісту принципів державної політики в досліджуваній сфері, які запропоновано розділити на загальні та спеціальні, які мають визначатися специфікою діяльності конкретного правоохоронного органу, особливо, якщо їх поділ відбувається за специфічною сферою суспільного життя;

- освітній механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що передбачає: ідентифіковані вихідні положення; визначення специфічних рис організації підготовки правоохоронців на первинному рівні, на рівні закладів вищої освіти та післядипломному рівні; ідентифікацію суб'єктів реалізації механізму; визначення основних складових змісту освітнього процесу; розробку варіантів формування освітніх програм за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»;

- інституційне забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через обґрунтування властивостей діяльності правоохоронних органів, зокрема: 1) запропоновано характеристика поняття «правоохоронний орган»; 2) визначені ознаки, що характеризують діяльність правоохоронного органу; 3) запропоновано їх поділ за формою створення та специфікою діяльності; 4) визначено вектори розвитку правоохоронних органів;

- забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через систематизовану формалізацію його фінансового механізму, в якому розбудовано та представлено теоретичну базу та практичні інструменти; в межах механізму сформовано порядок фінансового забезпечення проведення таємних видатків суб'єктами правоохоронної діяльності як специфічної особливості фінансово-бюджетної діяльності вказаних суб'єктів господарювання;

- порядок фінансового забезпечення щодо проведення таємних видатків суб'єктами правоохоронної діяльності, що передбачає наступні етапи: планово-прогнозний; реєстраційний; обліково-контрольний; асигнувальний; видатковий;
- обґрунтування змісту та ознак правоохоронної діяльності зокрема, встановлено, що правоохоронна діяльність: по-перше, має відповідати сукупності ознак; по-друге, має розглядатися як функція держави, діяльність органів державної влади, діяльність приватних правоохоронних установ, об'єкт державної політики;
- встановлення мети та ідентифікація завдань правоохоронної діяльності та державної політики в даній сфері;
- теоретичні положення фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через формування визначення понять: бюджетне фінансове забезпечення суб'єктів правоохоронної діяльності, а також механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- досліджено сучасний стан фінансового забезпечення правоохоронної функції держави, в результаті чого було визначено проблемні позиції та надано рекомендації щодо їх усунення;

Практичне значення одержаних результатів дисертації

Дисертація Євдокимова В.В. є самостійним завершеним науковим дослідженням. Основні положення роботи спрямовані на дослідження комплексу питань, пов'язаних з розвитком теорії та методології формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні висновків і пропозицій щодо теоретичного та методологічного забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

Основні теоретичні та прикладні розробки впроваджено в практичну діяльність: Управління Служби безпеки України в Житомирській області

(довідка № 57/8621 від 02.07.2021 р.); Житомирської обласної державної адміністрації (довідка № 4612/2-21/45 від 16.08.2021 р.); Житомирської обласної ради (довідка № р-5-22/1446 від 16.08.2021 р.), Державного університету “Житомирська політехніка” (довідка № 44-21.05/54 від 06.01.2021 р.).

Теоретична спрямованість і практична значимість результатів, отриманих у процесі наукових досліджень, визначають доцільність подальшого їх використання в сфері державного управління, а також у навчальному процесі.

Повнота викладення результатів дисертації у наукових працях

Основні положення та результати дисертації доповідалися, обговорювалися та схвалені на науково-практичних конференціях, а також достатньо повно викладені у 40 наукових працях, у тому числі: 6 монографіях (в тому числі 1 – одноосібна); 5 статтях у зарубіжних виданнях, що включенні до міжнародних наукометричних баз даних; 19 статтях у вітчизняних фахових виданнях, що включенні до міжнародних наукометричних баз даних; 10 тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Публікації повністю розкривають зміст представленої дисертації і свідчать про самостійність одержаних результатів наукового дослідження. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління відповідно до визначених законодавством вимог.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Дисертація та автореферат написані з дотриманням стилістичних та граматичних вимог. Наукові терміни, що вживаються у дослідженні, є загальновизнаними. Дисертаційна робота містить доцільні додатки, які доповнюють та розширюють її положення. Викладення завдань та результатів досліджень, положень наукової новизни, висновків і рекомендацій є доступним для сприйняття, логічним та добре структурованим. Основні положення дисертації формалізовані у вигляді доречних ілюстрацій та таблиць.

Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням та висновкам, що наведені в дисертації, в повній мірі відображає її структуру та логіку викладення матеріалу.

Відповідність роботи паспорту спеціальності

Дисертаційне дослідження відповідає наступним пунктам паспорту спеціальності 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку:

- Теорія, історія та практика державного управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку (витоки, історичні закономірності та особливості, тенденції, концепції, парадигми, принципи, підходи, форми та методи);
- Державна безпека та охорона громадського порядку як об'єкт державного управління (структура, форми, методи та принципи державного управління);
- Становлення та розвиток системи державного управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку;
- Механізми формування і реалізації державної політики у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку;
- Механізми державного управління сферами державної безпеки та охорони громадського порядку;
- Методи, способи, принципи і механізми прийняття державно-управлінських рішень щодо діяльності суб'єктів та об'єктів державного управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи важливість наукових розробок, наявних у дисертації, та суттєві практичні результати, одержані дисертантом, необхідно вказати на окремі положення, що потребують додаткових деталізації й обґрунтування, а саме:

1. У процесі розгляду та визначення функціональної характеристики правоохоронної діяльності автор наголошує на тому, що остання є “системою реалізації основної функції держави” (пункт 1.1). Такий підхід автора потребує додаткового обґрунтування. Також, на посилення авторської позиції доречним було б наведення положень Конституції України, що закріплюють авторський підхід.

2. Автор надає розгорнуту характеристику правоохоронної діяльності як об’єкту державної політики, виокремлюючи такі її аспекти: форма реалізації функції держави, специфічний вид діяльності держави, поведінка органів державної влади, діяльність спеціальних органів державної влади, правозастосовна діяльність, цілеспрямовані дії та заходи, професійна діяльність (рис.1.2). Втім, автор уникнув розгляду правоохоронної діяльності як системи відповідного функціонального спрямування.

3. За умов визначених в таблиці 1.2 сукупності функціонального прояву правоохоронної діяльності вбачається за доцільне виокремлення завдання із забезпечення інституціональної спроможності держави (таблиця 2.3).

4. У процесі опрацювання видозміни мети і завдань державної політики у сфері правоохоронної діяльності автор провів глибоке дослідження її історичного розвитку, яке доречно було б завершити авторською періодизацією історії розвитку останньої.

5. Ідентифіковані та сформовані в таблиці 2.5 принципи правоохоронної діяльності та напрями їх забезпечення через механізм державної політики доречно було б опрацювати з позиції системного підходу.

Загалом вище перераховані позиції не знижують науково-практичної цінності положень дисертації, висновків і рекомендацій, тому є підставою для обговорення в дискусійному порядку під час захисту дисертації.

Загальний висновок

Ураховуючи актуальність проблеми та результати проведеного дослідження, вважаю, що дисертаційна робота Євдокимова Віктора Валерійовича на тему: «Державна політика у сфері правоохоронної діяльності»

є самостійною, завершеною кваліфікаційною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що має суттєве значення для розвитку науки.

Дисертація виконана на належному науковому рівні, має практичну спрямованість і відповідає вимогам пунктів 9-10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 із змінами та доповненнями, а її автор – Євдокимов Віктор Валерійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Офіційний опонент:

начальник наукового відділу

проблем державної безпеки

навчально-науково-виробничого центру

Національного університету цивільного захисту України,

доктор наук з державного управління,

старший дослідник

Аліна ПОМАЗА-ПОНОМАРЕНКО

Особисте зусилля Аліни Помаза-Пonomаренко
завважено
Завдання погоджено
проблемових сфер
17.09.2022р.

4943 Євдоким